

HEILSA

Lungnabrúni er brúni, sum kemur í lungavevnaðin, og sjúkan kann koma av einari røð av smáverum ella mikroorganismum, eitt nú virus, bakterium, svampum, snultarum ella sníkum

Um tú heldur, at tú hevur lungnabrúna, eigur tú at søkja tær læknahjálp. Læknin fær tá høvi at kanna teg og finna út av, um tú skalt viðgerast við heilivági ella ikki

Vilmund Jacobsen

Hvør er munurin á sonevnd um "køldum" lungnabrúna og vanligum lungnabrúna?

Ofta verður sagt um kaldan lungnabrúna, at hetta er brúni við ongum fepuri, men hetta er misvísandi.

Tey flestu, sum dragast við bakteriuna, sum gevur sonevndan kaldan lungnabrúna, hava nevniliga fepur, men ofta er fepurin ikki so høgur sum við vanligum lungnabrúna.

Sjúkutekini, sum vísa seg við hesum báðum sløgum av lungnabrúna, eru eitt sindur ymisk.

Vanligur lungnabrúni gevur ofta -

- høgan fepur
- skjálvta
- hosta við slími
- trupulleikar við andadrátti

Kaldur lungnabrúni hevur við sær -

- minni fepur
- hosta uttan slím
- høvuðspínu
- kanska hálsþínu

Munurin á hesum báðum sløgum av lungnabrúna er bakteri-an sum ger, at tú verður sjúk/ur.

Kaldi lungnabrunin stavar frá bakteriuni mycoplasma pneumoniae.

Vanligi lungnabrunin, sum vit kenna við høgum fepri, kann eisini hava sína orsök í bakteriuni mycoplasma pneumoniae, men skyldast ofta eisini eina ígerðarsjúku við streptokokkum.

Um tú heldur, at tú hevur lungnabrúna, eigur tú at søkja tær læknahjálp. Læknin fær tá høvi at kanna teg og finna út av, um tú skalt viðgerast við heilivági ella ikki.

Ert tú smittað/ur við bakt-

eriu, fært tú heilivág.

Men, tað er ikki vist, at baktería er orsök til lungnabrunan, og tá verður tú gjarna biðin um at krúpa undir dýnina, hvíla teg og geva tol.

Ymiskar orsøkir

Lungnabrúni er brúni, sum kemur í lungavevnaðin, og sjúkan kann koma av einari røð av smáverum ella mikroorganismum, eitt nú virus, bakterium, svampum, snultarum ella sníkum.

Men, lungnabrúni kann eisini koma av etsandi kemikalíum, eitt nú av eitrandi gassum við eldsbrúna, og tá verður hetta rópt kemiskur lungnabrúni.

Í serstøkum føri kanst tú eisini fáa lungnabrúna við at spýggja og anda í teg magainnihald, og hetta er eisini eitt slag av kemiskum lungnabrúna.

Hevur tú kroniskar lungna-

sjúkur, eitt nú kollungu, astma ella slím á lungunum ert tú í øktum vanda fyri at fáa lungnabrúna.

Er lungnabrunin afturvendandi, kann tað merkja, at tú líður av kroniskari lungnashjúku, sum eitt nú kann vera kollungu. Kollungu mennast gjarna yvir fleiri ár, og hetta kann byrja við veksandi hosta, afturvendandi slími í lungunum og lungnaígerðum.

Hevur tú fingið kollungu, minka evnini hjá lungunum at beina burtur slím og mikroorganismur, og hetta veksur eisini um vandan fyri at mena lungnabrúna.

Ert tú ofta fongd/ur við lungnabrúna, kann tað vera eitt gott hugskot at biðja lækn-an kanna lungnavirknaðin.

Serliga menn

Lungnabrúni er framvegis ein vanlig sjúka, og í Danmark verða hvørt ár umleið 70.000 fólk rakt. Umleið 15.000 av hesum verða viðgjørd á sjúkrahúsi, og helmingurin av hesum eru 65 ár og eldri.

Tað eru fleiri menn enn

kvinnur, sum fáa lungnabrúna, og hvørt ár doyggja umleið 1600 fólk í Danmark av sjúkuni. Tað eru serliga fólk, sum eru sjeiti ár og eldri, sum doyggja, og deyðstíttleikin er størri millum kvinnur enn menn.

Helmingurin av tilburðunum av lungnabrúna hava sína orsök í bakterium, og í flestu førum er talan um streptokokbakteriur, sum verða róptar pneumokokkar. Hetta er tann mest vanligi lungnabrunin.

Tá tú fært lungnabrúna, er talan oftast um smittu, har tú hevur andað í teg mikroorganismur ella smáverum.

Ein meira sjáldsom orsök er, tá bakteriur frá ígerðum aðrastaðni í líkaminum um blóðbanan enda í lungunum. Talan kann eitt nú vera um ígerð onkustaðni í beinagrindini, sum flytir seg og endar í lungunum.

Keldur: lunge.dk/ netdoktor.dk